

БЛАГОДІЙНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ ГРОМАДЯН НА СТАН СОЦІУМУ

Олена Берестецька

викладач

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Розповсюдження благодійності як позитивного суспільного явища, що набуло широкого поширення в минулому столітті у всьому світі, особливо виправданим стає в наші дні, коли Україна переживає складні часи становлення дійсно незалежної держави. Загострення проблем, успадкованих Україною внаслідок перебування у статусі радянської республіки та посиленних виникненням військового конфлікту на Сході країни, призводить до накопичення негативних явищ в суспільстві, які руйнують його економічні і соціальні основи. Зусилля державних органів влади та місцевого самоврядування, скеровані на розвиток соціогуманітарної сфери, потребують підтримки з боку громадянського суспільства. Освіта, охорона здоров'я, наука, культура і мистецтво, охорона дитинства – це лише частина тих сфер суспільного життя, в яких благодійна діяльність є бажаною і необхідною задля поступового прогресивного розвитку соціуму.

Правові засади благодійної діяльності регулюються чинним українським законодавством, преш за все, Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 2012 року, який визначає суб'єктів і об'єктів благодійної діяльності, окреслює права та обов'язки благодійників, надає перелік дій, що можуть вважатися благодійницькими, а також встановлює вимоги до державного регулювання цього виду діяльності. Законом передбачено, що відповідальність у сфері благодійної діяльності покладається не тільки на її суб'єктів, а й на посадових осіб органів самоврядування та виконавчої влади певних адміністративно-територіальних утворень в разі порушення законодавства про благодійну діяльність. Держава зобов'язується здійснювати моніторинг стану благодійництва в країні.

Напруженість останніх шести років суспільно-політичного життя та воєнні події в країні певною мірою консолідували суспільство навколо сприяння обороноздатності країни та її мобілізаційної готовності, підтримки боєздатності Збройних Сил України, допомоги нужденним, помочі постраждалим під час бойових дій у Донецькій та Луганській областях. Внесені у 2014 та 2016 роках поправки до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»

свідчать про усвідомлення громадянським суспільством своєї відповідальності за стан справ у країні, тому в законі закріплено, що благодійництво поширюється на такі сфери, як захист населення у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного стану, забезпечення бойової, мобілізаційної готовності Збройних Сил України. Законом врегульовуються питання щодо публічного збору благодійних пожертв та включення благодійників-фізичних осіб до реєстру волонтерів АТО.

Визначена зазначеним законом як благодійна діяльність добровільна особиста допомога багатодітним, бездомним, безпритульним, особам, які потребують соціальної реабілітації, малозабезпеченим та безробітним громадянам регулюється також Законом України «Про волонтерську діяльність». Волонтерство, відповідно до закону, також є формою благодійної діяльності.

Метою статті є аналіз стану благодійності на Ізмаїльщині, визначення тенденцій і напрямів, які сформувались у суспільстві при здійсненні благодійної діяльності задля вирішення нагальних потреб територіальних громад.

Вивченню явища благодійності у різних аспектах присвячено наукові праці провідних світових і вітчизняних вчених (Р. Бах, Я. Буздуган, О. Донік, О. Семашко, Ф. Ступак). Дослідницькі пошуки щодо наукового визначення цього соціального явища громадянської активності представляють його як добровільну і безкорисливу жертву фізичних або юридичних осіб стосовно надання різних видів допомоги нужденним.

Науковці вважають благодійність також достатньо ефективним інструментом, формою пошуку компромісу між сторонами суспільної взаємодії, які знаходяться у стані конфлікту: між владою і соціальними групами: між бізнесом, що отримує великі прибутки, і нужденними верствами населення [1].

Благодійність – це причетність до вирішення нагальних проблем суспільства. Здійснений соціально-філософський аналіз феномену благодійності і його осмислення як чинника, що формує аксіосферу сучасного суспільства, дає можливість дослідниці М. Житник стверджувати, що поняттєвий зміст благодійної діяльності значно ширший, ніж просте надання допомоги. Доброчинна діяльність благодійників є виміром їхньої духовності, що дорівнює їхнім моральним якостям. Активна діяльність благодійних організацій та осіб, що здійснюють майнову або особисту допомогу, направлена на пасивних людей, така діяльність є визначальним орієнтиром при формуванні морально-етичних цінностей гуманістичних відносин у суспільстві [2, с. 46].

Доброчинність, за словами керівника Донецького міського благодійного фонду «Доброта» Якова Роголіна, нерідко з'являється з прагматичних міркувань,

однак благочинна діяльність продукує приязне ставлення до людей, що потребують допомоги, і в подальшому житті стає для благодійників нагальною потребою. На думку відомого благодійника, у соціумі існує запит на добровільне здійснення різного виду допомоги, від чого отримують зиск не тільки ті, хто потребує пожертввань, а й ті, хто готовий жертвувати [3].

У суспільстві, яке є сукупністю взаємодіючих людей, активні його члени своїми цілеспрямованими діями у наданні безкорисливої допомоги впливають на стан соціуму, використовуючи наявні інструменти і матеріальні та організаційні можливості, що можуть пом'якшити, суттєво змінити ситуацію або зняти напруженість, пов'язану з окремою суспільною проблемою. Територіальна віддаленість від великих промислових і культурних центрів ще й досі може дорівнювати недоотриманню мешканцями невеликих міст і сіл соціальних благ сучасного суспільства, позначатися на якості життя особливо тих груп населення, які потребують посиленої уваги внаслідок виникнення несприятливих життєвих обставин.

Ізмаїльський осередок Міжнародного благодійного фонду «Промінь Надії» спрямовує свою діяльність на підтримку соціальних закладів міста і району. У фокусі уваги фонду діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які тимчасово або постійно утримуються в центрах соціально-психологічної реабілітації та інтернатних закладах. Благодійна допомога надається також закладам для людей з інвалідністю.

На соціальне вирівнювання та подолання розшарування серед населення, включення людей з особливими потребами в активне соціальне життя, підтримку літніх людей та нужденних направлені дії Благодійного фонду «Корпорація Монстрів», який надає волонтерську допомогу різним верствам населення Ізмаїльщини, особливо дітям, що тимчасово мешкають в центрах соціально-психологічної реабілітації міста та району.

Акції Благодійного фонду «Подаруй життя+» спрямовані не тільки на збір коштів для підтримки важкохворих. Волонтери, які збирають пожертви, своїм прикладом привертають увагу до проблеми, яку ще не вирішено на державному рівні, заохочують до співучасті і співпереживання.

Благодійний фонд «Нове життя Ізмаїл» опікується особами, які були обмежені або позбавлені волі, їх соціальною адаптацією, наданням соціальних послуг у вигляді допомоги з відновлення документів, пошуку роботи, притулку тощо.

В українському суспільстві широкого розповсюдження набула боротьба з ВІЛ-інфекцією. Державні і приватні медичні установи, до спеціалізуються на лікуванні поширеного інфекційного захворювання, докладають зусилля щодо попередження небезпечної хвороби та її раннього виявлення, створюючи кабінети довіри, проводячи різноманітні тестування. В унісон з ними в Ізмаїлі працює Обласний благодійний фонд «Шлях додому». Його відвідувачами вже другий десяток років є носії ВІЛ-інфекції та ін'єкційні користувачі наркотичних засобів. Фонд безкоштовно надає препарати для антиретровірусної терапії, проводить профілактичну роботу серед населення, в закладах освіти, на підприємствах та установах щодо попередження розповсюдження небезпечних хвороб.

Південноукраїнський благодійний фонд «Берегиня», зареєстрований в місті Ізмаїлі, надає допомогу Ізмаїльському спеціалізованому будинку дитини, Центру соціально-психологічної реабілітації, дитячому реабілітаційному центру «Альнур» в селі Броска, а також ізмаїльським дітям, що живуть в сім'ях, але потребують додаткової уваги. Фонд об'єднав жінок, які своїми добродійними діями сприяють відродженню в суспільстві духовно-моральних цінностей, формуванню правової культури і традицій благодійності, для чого вони проводять різноманітні відкриті заходи, як акція «Подаруй дітям свято», збір побутової хімії для Будинку дитини, залучаючи для висвітлення своєї діяльності медіа ресурси. Слоган «Берегині» «Збережи співчуття» є керівним в діяльності жінок-волонтерок, а також апелює до членів суспільства, у яких недостатньо сформовані традиції благодійності, і добрі вчинки сприймаються як щось виняткове.

Зусиллями благодійного фонду «Крила Надії» в Ізмаїлі створено соціальний центр допомоги сім'ї та дітям. Конкретні життєві потреби у вирішенні суто власних проблем – допомоги близькій людині спонукало організаторів ізмаїльського осередку цього благодійного фонду об'єднати сім'ї вже об'єднаних болем і проблемами в товариство однодумців, створити сприятливі умови для фізичної реабілітації дітей з особливими потребами. До команди центру входять масажист, корекційний педагог, психолог, арт-терапевт, логопед і багато інших волонтерів. Зусилля допомоги направляються на підтримку батьків дітей з особливими потребами, на створення позитивного психологічного клімату у сім'ях, де виховуються «особливі» діти. Центр організовує заходи релаксації для батьків з розумінням, що турбота батьків про себе може стати також внеском у дитину. Діяльність організаторів центру спрямована не тільки на надання адресної допомоги тим, хто має в ній потребу. Як соціально відповідальні члени суспільства, вони запрошують до співпраці мешканців Ізмаїльщини, які хочуть

привчити своїх дітей до толерантності і співчуття. Так, до групи розвитку «Развивашки» залучаються всі охочі, що виявляють довіру і співчуття нужденним.

Діяльність Благодійного фонду «Карітас Одеса УГКЦ» на теренах Ізмаїла та Ізмаїльського району охоплює декілька сфер. Продуктивною є підтримка підприємницьких ініціатив мешканців регіону та переміщених осіб, які тут проживають. Тренінги бізнес-інкубаторів, перемоги в конкурсах бізнес-планів дають можливість учасникам проектів реалізовувати свої ідеї в власному бізнесі.

В 1997 році був створений Благодійний фонд «Карітас-Ізмаїл», який в процесі роботи змінив свій статус і став Благодійним фондом «Бессарабія». Основною метою фонду вважалась допомога дітям-сиротам, дітям-вулиці, дітям-інвалідам, робота спільно з державними службами над зменшенням дитячої безпритульності і злочинності на Ізмаїльщині. В селі Броска Ізмаїльського району за кошти фонду утримувався дитячий садок на сорок місць для дітей з неблагополучних, малозабезпечених та багатодітних сімей. 20 років Благодійний фонд був підтримкою державі в сфері захисту дитинства на півдні Одеської області.

Основні напрямки роботи «Міжнародного благодійного фонду «Ресурсний центр розвитку громад» – це допомога інвалідам АТО, вирішення екологічних проблем регіону, реалізація проектів, пов'язаних з благоустроєм вулиць творами мистецтва, проведення молодіжних фестивалів. Для розвитку обраних напрямків громадські працівники планують залучати державні, приватні та міжнародні фонди.

Благодійний фонд Урбанського «Придунав'є» одна з самих «молодих», але відомих благодійних організацій, до кола добрих справ якого входять благоустрій вулиць і скверів у місті, ремонт покрівель та туалетів у загальноосвітніх школах; вантажі з харчами, технічним обладнанням, теплими речами, запчастинами до автомобілів, раціями, водою, що направлено в зону проведення АТО; допомога мешканцям регіону в отриманні медичних послуг; закупівля обладнання і меблів для дітей-сиріт, які переїхали до школи-інтерната з Луганської області. Благодійний фонд взяв на себе обов'язки з благоустрою території навколо судноремонтних заводів. Фонд матеріально підтримує Центр гагаузької культури, який відкрився в селі Виноградівка Болградського району, бере активну участь в ремонті Будинку культури в селі Нова Некрасівка Ізмаїльського району, є співорганізатором спортивних змагань.

Благодійний ромський жіночий фонд «Чіріклі», заснований представницями Жіночої Ради при Ромській Асоціації в місті Ізмаїлі припинив свою діяльність через дев'ятнадцять років, але ще у 2004 році фонд став основою для створення

Міжнародної Благодійної Організації «Ромський Жіночий Фонд «Чіріклі», яка опікується проблемами гідного життя жінок ромської національності вже на теренах країни, а не у локальному вимірі, координуючи свої зусилля у сфері захисту прав ромських жінок.

Короткий огляд благодійництва, представлений у статті, показує, що діяльність благодійних організацій Ізмаїльщини різноманітна за напрямками та обсягами. Матеріальна складова є важливою, але не визначною у здійсненні благочинництва. Перш за все, до поля зору небайдужих людей потрапляють нужденні в лікуванні діти та дорослі, члени сімей, що опинились в скрутних життєвих обставинах, люди похилого віку та інші вразливі верстви населення. Благодійні організації створюються активними членами суспільства, які, допомагаючи, бажають внести вклад у вирішення нагальних проблем одного або багатьох членів суспільства.

Література

1. Ніколаєвський В. М., Омельченко В. В. *Доброчинність у ретро (перспективі): огляд теоретичних та емпіричних напрямів досліджень у сучасній літературі*. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки». (1142). С. 27-37.
2. Житник М. М. (2015) *Благодійність у соціально-філософській ретроспективі та перспективі*. Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. Випуск 2. С.43-49.
3. Рогалін Яків *«За 19 років благодійницької діяльності я не бачив жодного ангела, навіть у дзеркалі»*. URL: <https://www.gurt.org.ua/interviews/35790/>

SCHOLARSHIP REGULATIONS AS AN INFORMATIVE SOURCE FOR NOBLE CHARITY IN THE SOUTHERN UKRAINIAN PROVINCES

Nataliia Goncharova

Candidate of the Historical Sciences, Assistant of professor

Izmail State University of Humanities

Supporting gifted youth is a promising investment in our country's future, in its intellectual potential. The considerable experience of charity in the educational sphere has been accumulated in national history.